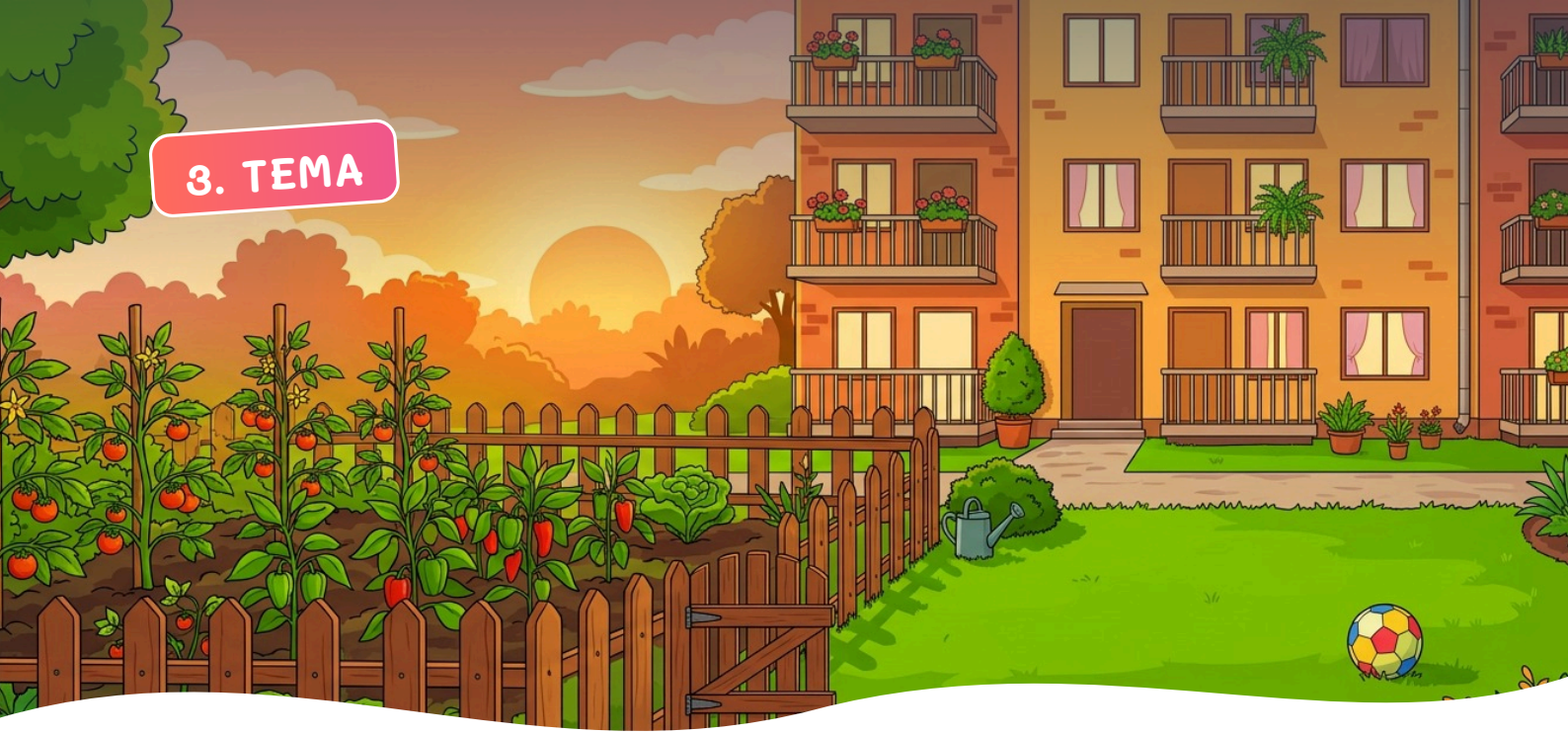
Talim Noktası.

7. Sınıf

Türkçe

Sınırlama ve İstek İfadeleri; Pekiştirmeli Sözler ve Alıntıda Üç Nokta

3. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler · Konu 04 · Konu Anlatımı

3. TEMA

Sınırlama ve istek ifadeleri; pekiştirmeli sözler ve alıntıda üç

Bu konuda neler var?

1 Okuyalım: Bahçe Toplantısı 4
2 Sınırlama İfadeleri 7
3 İstek İfadeleri 11
4 Yazım ve Noktalama Köşesi 15
★ Konu Testi 18
★ Cevap Anahtarı 20

Bir arkadaşınızdan kalemini isterken “Kalemini ver.” mi dersiniz, “Kalemini verir misin?” mi? İkisi de aynı isteği anlatır ama karşınızdaki kişiyi farklı hissettirir. İnsanlarla iyi ilişkiler kurmak için isteklerimizi kibarca dile getirmemiz, sınırlarımızı da açıkça belirtmemiz gerekir. “Akşama kadar”, “yalnızca hafta sonu”, “keşke”, “bari” gibi ifadeler bu işi görür. Bu konuda sınırlama ve istek bildiren ifadeleri tanıyacak, onları konuşma ve yazılarınızda yerinde kullanacak; pekiştirmeli sözleri ve alıntılardaki üç noktayı doğru yazmayı öğreneceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, kişilerin isteklerini ve bir sorunu nasıl çözdüklerini metindeki ipuçlarından bulacaksınız.
- Sınırlama bildiren ifadeleri (**-a kadar, -a değin, -a dek, -mak üzere; yalnız, yalnızca, sadece, tek, bir tek, ancak, artık** vb.) metinde belirleyeceksiniz.
- İstek bildiren ifadeleri (**-sa, -sana, -a, -ar mısın, -ayım, -alım; keşke, ne olur, ne olurdu, bari, istemek, talep etmek** vb.) metinde belirleyeceksiniz.
- Aynı kelimenin farklı cümlelerde farklı anlamlar kazanabildiğini fark edeceksiniz.
- Bu ifadeleri konuşma ve yazılarınızda işlevine uygun kullanacaksınız.
- Pekiştirmeli sözleri ve alıntılardaki üç noktayı kurallarına uygun yazacaksınız.
- Sınırlama ve istek ifadeleri yazılı sınavda terim olarak ölçülmez: Terimleri ezberlemeniz gerekmez, bu ifadeleri metinde fark edip kendi yazılarınızda kullanmanız yeterlidir. Konu testindeki bu konuyla ilgili sorular alıştırma içindir. Yazım ve noktalama kuralları yazılıda sorulabilir.

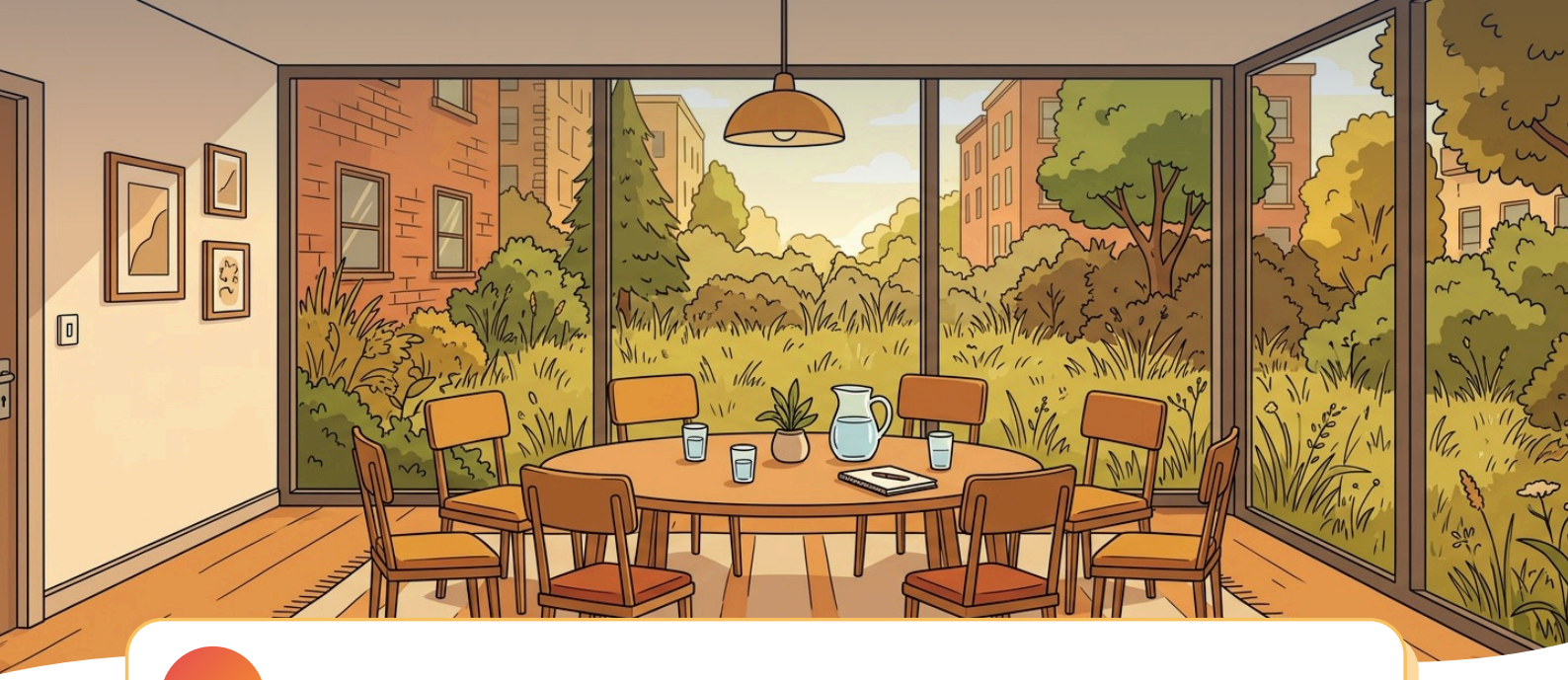
Anahtar kavramlar

sınırlama · kapsamı daraltma · istek · rica · dilek · pişmanlık · pekiştirme · alıntı · üç nokta

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “Kütüphane saat beşe kadar açık.” cümlesindeki “kadar” kelimesi cümleye nasıl bir anlam katıyor?
2. “Pencereyi aç.” ve “Pencereyi açar mısın?” cümleleri arasındaki fark nedir? Hangisini daha kibar buluyorsunuz?
3. “Keşke” kelimesiyle başlayan bir cümle kurunuz. Bu cümlede hangi duyguyu anlattınız?
4. “kırmızı” kelimesinin anlamını güçlendirerek nasıl söyleriz?

1 Okuyalım: Bahçe Toplantısı

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Başlığı ve görseli inceleyiniz. Bir apartmanda yaşayanlar bir konuda anlaşamazsa ne olur? Tahmininizi bir cümleyle yazınız.
- Metni sessiz okuyunuz. Okurken kişilerin neler istediğine ve sorunu nasıl çözdüklerine dikkat ediniz.

★ BAHÇE TOPLANTISI

Apartmanımızın arkasında küçük bir bahçe var. Yıllardır kimse ilgilenmediği için otlar dizlerimize kadar uzamıştı. Geçen ay yöneticimiz Selma Hanım, bahçeyi birlikte düzenlemek için bir toplantı yapılmasını istedi. Herkesi cumartesi akşamı giriş katındaki salona çağırdı.

Toplantı başlar başlamaz herkes aynı anda konuşmaya başladı. Üçüncü kattaki Hikmet Bey kaşlarını çatmıştı:

— Bahçede yalnızca sebze yetiştirilsin. Top oynayan çocuklar fideleri ezer.

Benim yaşlarımdaki Arda hemen itiraz etti:

— Ama bizim oynayacak başka yerimiz yok! Ne olur, bahçeyi bize de bırakın. Bari hafta sonları bizim olsun!

Kimse kimseyi dinlemiyordu. Annem kulağıma eğilip fısıldadı:

— Keşke herkes önce birbirini dinlese…

Bunu duyan Selma Hanım masaya hafifçe vurdu:

— Arkadaşlar, sırayla konuşalım mı? Herkes bir dakikayı geçmemek üzere söz alsın, sonra birlikte karar verelim.

Salon sessizleşti. İlk sözü Hikmet Bey aldı. Gençliğinde bahçıvanlık yaptığını, toprağa dokunmayı çok özlediğini anlattı. Arda ise okulun bahçesinin hafta sonları kapalı olduğunu, mahallede güvenle oynayabilecekleri tek yerin burası olduğunu söyledi. O an anladım ki ikisi de aslında aynı şeyi istiyordu: bahçede biraz mutlu olmak.

Elimi kaldırdım:

— Bir önerim var, anlatayım mı? Bahçeyi ikiye bölelim. Duvarın dibindeki şeridi sebze bahçesi yapalım. Ortadaki çimenlik de oyun alanı olsun.

Hikmet Bey bir süre düşündü:

— Peki, ama top sebzelere gelirse ne olacak?

— Sebze bahçesinin önüne alçak bir çit yaparız, dedi Arda. Hem çiti biz çocuklar boyarız! Bize fide dikmeyi de öğretir misiniz?

Herkes güldü. Toplantının sonunda kurallar birlikte yazıldı: Oyun alanı hafta içi akşam sekize dek, hafta sonu dokuza değin açık olacaktı. Fideleri çocuklar ve Hikmet Bey sırayla sulayacaktı. Bahçeyi yalnızca apartmanda oturanlar değil, ziyarete gelen misafirler de kullanabilecekti.

Bugün bahçemizde domatesler kıpkırmızı, çimenler yemyeşil. Hikmet Bey her akşam çocuklara fide dikmeyi öğretiyor. Arda artık topu sebzelere bir kez bile değdirmiyor. Hatta bazen Hikmet Bey'e "Siz de bizimle bir maç yapsanıza!" diye sesleniyor. O toplantıdan sonra şunu öğrendim: Bir sorunu ancak birbirimizi dinleyerek çözebiliriz.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **itiraz etmek:** Bir düşünceye ya da karara karşı olduğunu söylemek.
- **fide:** Tohumdan yeni çıkmış, başka bir yere dikilecek küçük bitki.
- **şerit:** Uzun ve dar bir alan ya da parça.
- **söz almak:** Bir toplantıda konuşma sırasını alıp konuşmaya başlamak.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

1. Toplantının başında neden kimse anlaşamıyordu? Metinden bir kanıt yazınız.
2. Selma Hanım'ın önerisi toplantının gidişini nasıl değiştirdi?
3. Aşağıdaki tabloyu metne göre doldurunuz.

Kişi	Ne istiyordu?	Bu isteğinin nedeni neydi?
Hikmet Bey		
Arda		
Anlatıcı		

1 Anlatıcının “ikisi de aslında aynı şeyi istiyordu” demesinin nedeni nedir?

✓ Ne öğrendik?

1 Metindeki olayları oluş sırasına göre 1’den 4’e kadar numaralandırınız: ( ) Kurallar birlikte yazıldı. ( ) Herkes aynı anda konuşmaya başladı. ( ) Anlatıcı bahçeyi ikiye bölmeyi önerdi. ( ) Selma Hanım sırayla konuşmayı önerdi.

2 Arda’nın “Siz de bizimle bir maç yapsanıza!” demesi, Hikmet Bey ile ilişkisinin nasıl değiştiğini gösteriyor?

3 Hikmet Bey’in duyguları toplantının başında ve metnin sonunda nasıldır? Birer kelimeyle yazınız.

4 Bu metinden çıkarılabilecek en uygun sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Apartman bahçeleri yalnızca çocuklar için yapılmalıdır.
B) Toplantılarda en çok konuşan kişi haklıdır.
C) Farklı istekler, karşılıklı dinleyerek ortak bir çözümde buluşturulabilir.
D) Bahçede sebze yetiştirmek kolay bir iştir.

Kişilerin isteklerini bulma adımları

1	2	3	4
Kişiyi belirle	**İsteği bul**	**Nedenini ara**	**Ortak noktayı bul**
Metinde kim konuşuyor?	Ne istediğini söyleyen cümleyi işaretle.	Neden istediğini metinden çıkar.	İsteklerin buluştuğu yeri söyle.

2 Sınırlama İfadeleri

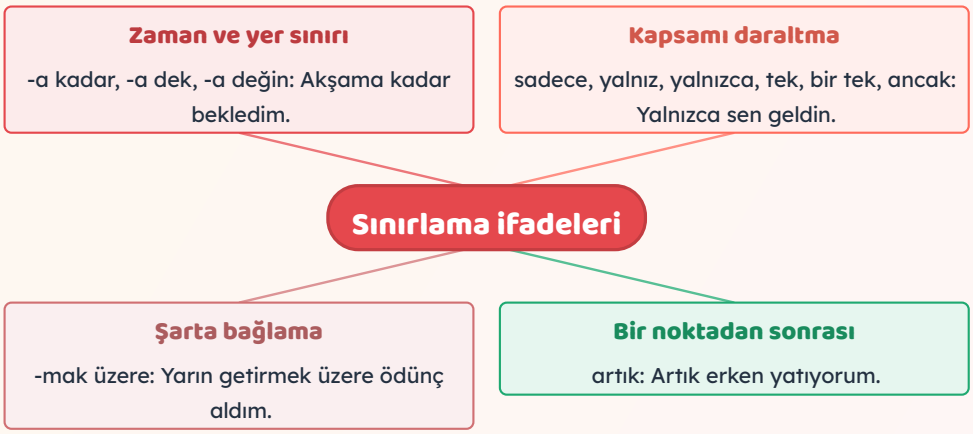
Metindeki kurallara bakalım: “Oyun alanı hafta içi akşam **sekize dek**, hafta sonu **dokuza değin** açık olacaktı.” Bu ifadeler bir işin nerede biteceğini, yani **sınırını** gösteriyor. “Bahçede **yalnızca** sebze yetiştirilsin.” cümlesinde ise “yalnızca” kelimesi bahçede yapılacak işleri tek bir işle sınırlıyor.

Tanım Sınırlama ifadesi

Bir işin, durumun ya da varlığın zaman, yer, miktar ya da kapsam bakımından sınırını çizen kelime ve eklere sınırlama ifadesi denir. Bu ifadeler bir işin ne zamana ya da nereye kadar süreceğini, kimleri ya da neleri kapsadığını belirginleştirir.

İfade	Ne sınırlar?	Örnek cümle
-a kadar, -a dek, -a değin	Zaman ya da yer	Akşama kadar ders çalıştım. Kapıya değin yürüdük.
-mak üzere	Bir işi bir şarta bağlar	Kitabı pazartesi geri vermek üzere ödünç aldım.
sadece, yalnız, yalnızca	Kapsamı daraltır	Bu odaya yalnızca görevliler girebilir.
tek, bir tek, bir	Kapsamı tek bir varlığa indirir	Toplantıya bir tek Arda geç kaldı. Beni bir sen anladın.
ancak	Kapsamı daraltır	Bu sorunu ancak birlikte çözebiliriz.
artık	Bir noktadan sonrasını belirler	Artık her gün kitap okuyorum.

Sınırlama ifadeleri

Örnek 1: Sınırlama ifadelerini bulalım

Soru: "Kütüphane hafta içi yalnızca öğrencilere, akşam altıya dek açıktır." cümlesindeki sınırlama ifadelerini bulup neyi sınırladıklarını yazınız.

Çözüm: "yalnızca öğrencilere" ifadesi kütüphaneyi kullanabilecek kişileri sınırlar; başkaları bu saatlerde kütüphaneyi kullanamaz. "akşam altıya dek" ifadesi kütüphanenin açık kalacağı **zamanın** sınırını gösterir. "-a dek" yerine "-a kadar" ya da "-a değin" de kullanılabilir.

Bazı kelimeler bir cümlede sınırlama, başka bir cümlede farklı bir anlam bildirir. Bu yüzden kelimenin anlamını cümlenin bütününe bakarak belirleriz.

Aynı kelime, farklı anlam

	Sınırlama bildirir	Başka bir anlam bildirir
yalnız	Bu sırrı yalnız sen biliyorsun.	Gel, yalnız geç kalma. (ama)
kadar	Akşama kadar bekledim.	Senin kadar hızlı koşamam. (eşitlik)
ancak	Bunu ancak sen yaparsın.	Gelecektim, ancak hastalandım. (ama)
bir	Beni bir sen anladın.	Bir kitap aldım. (sayı)

Örnek 2: "Yalnız" hangi anlamda?

Soru: Aşağıdaki cümlelerde "yalnız" kelimesinin anlamlarını belirleyiniz.

> a) Bu sırrı yalnız sen biliyorsun.
> b) Gel, yalnız geç kalma.
> c) Dedem köyde yalnız yaşıyor.

Çözüm: a cümlesinde "yalnız" kelimesinin yerine "sadece" getirilebilir; sırrı bilenleri tek kişiyle sınırlar. Bu cümlede **sınırlama** bildirir. b cümlesinde "yalnız" yerine "ama" getirilebilir; iki düşünceyi bağlar. c cümlesinde "tek başına" anlamındadır. Kısa bir ipucu: "Sadece" kelimesini yerine koyunca anlam bozulmuyorsa kelime sınırlama bildirir.

Ne öğrendik?

1. "Yağmur dinene dek kimse dışarı çıkmadı." cümlesindeki sınırlama ifadesini yazınız. Bu ifade neyi sınırlıyor?

2. "Bu bahçeye yalnızca apartmanda oturanlar girebilir." cümlesini "sadece" ve "-dan başka kimse" ifadelerini kullanarak iki farklı biçimde yeniden yazınız.

3. "Senin kadar sabırlı birini görmedim." cümlesinde "kadar" sınırlama mı bildirir? Açıklayınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sınırlama ifadesi yoktur?
   A) Sınav bitene kadar sınıftan çıkmayın.
   B) Bu yarışmaya ancak yedinci sınıflar katılabilir.
   C) Kardeşim de benim kadar uzun boylu.
   D) Defteri yarın getirmek üzere arkadaşımdan aldım.

Sınırlama mı, başka anlam mı?

1 — Kelimeyi bul
Cümledeki “yalnız, tek, bir” gibi kelimeyi işaretle.

2 — Yerine koy
Yerine “sadece” getir.

3 — Anlama bak
Anlam bozulmuyorsa sınırlama vardır.

4 — Karar ver
Anlam bozuluyorsa kelime başka bir anlamdadır.

Notlarım

3 İstek İfadeleri

Metindeki kişiler isteklerini farklı biçimlerde anlattı: Arda "**Ne olur**, bahçeyi bize de bırakın." diye yalvardı. Anne "**Keşke** herkes önce birbirini **dinlese**..." diyerek gerçekleşmeyen bir dileğini söyledi. Anlatıcı "Bahçeyi ikiye **bölelim**." diyerek bir öneride bulundu.

Tanım İstek ifadesi

Bir dileği, ricayı, öneriyi ya da yapılması istenen bir işi bildiren kelime ve eklere istek ifadesi denir. İstek ifadeleri bazen kibar bir rica, bazen yalvarma, bazen de gerçekleşmemiş bir işe duyulan pişmanlık anlamı taşır.

İfade	Örnek cümle	Taşıdığı anlam
-ayım, -alım (-a)	Biraz dinleneyim. Birlikte çalışalım.	İstek, öneri
-sa	Keşke yarın hava güzel olsa.	Dilek
-sana, -sanıza	Bize de gelsene! Oturup dinlesenize!	Rica, çağrı
-ar mısın, -ir misiniz	Kapıyı kapatır mısın?	Kibar rica
keşke	Keşke daha erken başlasaydım.	Pişmanlık, dilek
ne olur	Ne olur, bana da anlat.	Yalvarma
ne olurdu	Ne olurdu biraz daha bekleseydin.	Sitem
bari	Bari bir telefon et.	En azından bu olsun
istemek, talep etmek	Belediyeden yeni bir salıncak talep ettik.	Resmî istek

İstek ifadeleri

-ayım, -alım
Biraz dinleneyim. Birlikte çalışalım.

-sa, -sana
Keşke gelse. Bize de gelsene!

-ar mısın
Kapıyı kapatır mısın?

İstek ifadeleri

keşke, bari, ne olur
Ne olur, bana da anlat.

istemek, talep etmek
Yeni bir salıncak talep ettik.

"-sa" eki her zaman istek bildirmez. "Hava güzel olursa pikniğe gideriz." ya da "Erken kalksan otobüse yetişirsin." cümlelerinde "-sa" bir **şart** bildirir: Bir iş, başka bir işin gerçekleşmesine bağlıdır. "Keşke hava güzel olsa." cümlesinde ise bir **dilek** vardır.

SINIFTA

Pencereyi biraz **açar mısın**? Hava çok ağırlaştı. Bu etkinliği **birlikte yapalım**.

EVDE

Keşke bu akşam herkes sofraya birlikte **otursa**. Olmuyorsa **bari** pazar kahvaltısını birlikte yapalım.

MAHALLEDE

Parktaki salıncak kırılınca belediyeden yenisini **talep ettik**. Dilekçemizde isteğimizi kibarca anlattık.

Örnek 3: Emri ricaya çevirelim

Soru: "Müziğin sesini kıs." cümlesini kibar bir rica cümlesine dönüştürünüz ve bir sınırlama ifadesi ekleyiniz.

Çözüm:

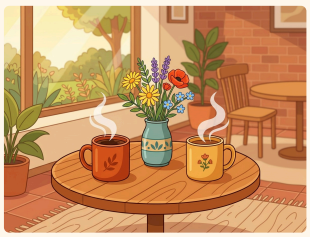
Planlayalım: Emir cümlesini "-ar mısın" yapısıyla soruya çevirirsek rica anlamı kazanır. Sınırlama için "-a kadar" ya da "yalnızca" kullanabiliriz.

Yazalım: "Ödevimi bitirene **kadar** müziğin sesini **kısar mısın**?"

Kontrol edelim: Cümle artık emir değil, ricadır. "Bitirene kadar" ifadesi isteğin ne zamana kadar geçerli olduğunu gösterir; karşımızdaki kişi isteğin sınırını bilir.

Bağlantı: Ricanın gücü

İletişimde bir isteği nasıl söylediğimiz, ne istediğimiz kadar önemlidir. “Kapıyı kapat.” cümlesi bir emirdir; karşımızdakini yalnızca uymak zorunda olan biri gibi gösterir. “Kapıyı kapatır mısın?” cümlesi ise ona seçme hakkı tanır, ona saygı duyduğumuzu gösterir. “Lütfen”, “rica etsem” gibi sözler ve “-ar mısın” yapısı, isteğimizi karşılanması daha kolay bir rica hâline getirir. Kibar istekler insan ilişkilerini güçlendirir.

Etkinlik 4

Yazma görevi: Okulumuz için bir istek

Okulunuzda değişmesini istediğiniz bir durumu (kütüphane saatleri, bahçe düzeni, kulüp etkinlikleri vb.) seçiniz ve okul müdürünüze kısa bir istek mektubu yazınız.

1. İsteğinizi açıkça belirtiniz ve gerekçesini yazınız.
2. En az üç farklı istek ifadesi kullanınız (ör. -ar mısınız, talep etmek, -alım, keşke).
3. İsteğinizin sınırlarını belirtiniz: Ne zamana kadar, kimler için, hangi günlerde? En az iki sınırlama ifadesi kullanınız.
4. Kibar ve saygılı bir dil kullanınız; emir cümlelerinden kaçınınız.
5. Mektubunuzu bir arkadaşınızla değiş tokuş edip istek ve sınırlama ifadelerini birbirinizin mektubunda işaretleyiniz.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
İstek ifadeleri	Üç farklı istek ifadesi yerinde kullanılmış	Bir-iki istek ifadesi kullanılmış	İstek ifadesi yok
Sınırlama ifadeleri	İki sınırlama ifadesi isteği netleştirmiş	Bir sınırlama ifadesi kullanılmış	Sınırlama yok
Gerekçe ve düzen	İstek ve gerekçesi açık, sıralı	Gerekçe eksik	İstek anlaşılmıyor
Nezaket dili	Saygılı, ricaya dayalı bir dil	Yer yer emir cümleleri var	Dil kaba ya da emredici

Ne öğrendik?

1. "Bize de anlatsana!" cümlesindeki istek ifadesini yazınız.

2. "Sınava geç kaldım. Keşke ....." cümlesini pişmanlık bildirecek biçimde tamamlayınız.

3. "Erken yatarsan sabah dinç uyanırsın." cümlesinde "-sa" eki istek mi, şart mı bildirir? Açıklayınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kibar bir rica vardır?

A) Defterini hemen getir.
B) Bana biraz yardım eder misin?
C) Sınavı kazanırsan seviniriz.
D) Dün kütüphaneye gittim.

Emri ricaya çevirme

Emri yaz	➤	Soruya çevir	➤	Rica hâli
Pencereyi aç.		Eyleme "-ar mısın" yapısını ekle.		Pencereyi açar mısın?

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Metnin son paragrafındaki “domatesler **kıpkırmızı**, çimenler **yemyeşil**” sözlerinde renklerin anlamı güçlendirilmiştir. Bir kelimenin anlamını güçlendiren bu sözlere **pekiştirmeli söz** denir.

Tanım Pekiştirmeli söz

Bir kelimenin anlamını güçlendirmek için kurulan söze pekiştirmeli söz denir. Çoğunlukla kelimenin ilk ünlüsüne kadar olan bölüm bu ünlüyle birlikte alınır, sonuna m, p, r ya da s ünsüzlerinden biri eklenir ve kelimenin başına getirilir: “yemyeşil”, “kıpkırmızı”. “Sapasağlam”, “güpegündüz” gibi bu kalıba uymayan pekiştirmeli sözler de vardır. Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır.

Pekiştirmeli sözlerin yazımı: Pekiştirmeli sözlerin çoğu şöyle yapılır: Kelimenin başından ilk ünlüsüne kadar olan kısım bu ünlüyle birlikte alınır, sonuna **m, p, r, s** ünsüzlerinden biri eklenir ve bu parça kelimenin başına getirilir: kıp-kırmızı, yem-yeşil, mas-mavi, ter-temiz, yep-yeni, dop-dolu, büs-bütün. Bazılarında araya “a” ya da “e” girer: sapasağlam, çepeçevre, güpegündüz. Pekiştirmeli sözler **bitişik** yazılır: “masmavi”, “tertemiz”.

Pekiştirmeli söz nasıl yapılır?

1	2	3	4
İlk ünlüye kadar al	**Ünsüz ekle**	**Başa getir**	**Bitişik yaz**
kırmızı → kı	m, p, r ya da s: kıp	kıp + kırmızı	kıpkırmızı

Alıntılarda üç nokta: Bir metinden alıntı yaparken almadığımız kelime ya da bölümlerin yerine yay ayraç içinde üç nokta konur: (...). Böylece okur, alıntının bir kısmının çıkarıldığını anlar.

> “Toplantının sonunda kurallar birlikte yazıldı: Oyun alanı (…) dokuza değin açık olacaktı.”

Tuzağa düşme!

Pekiştirmeli sözler ayrı yazılmaz

- ✗ mas mavi, ter temiz, sapa sağlam
- ✓ masmavi, tertemiz, sapasağlam

Örnek 4: Yanlışları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki bölümdeki yazım yanlışlarını bulup düzeltiniz.

> Bahçemiz artık ter temiz. Fideler sapa sağlam büyüyor, çiçekler kıp kırmızı açtı.

Çözüm: Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır: “tertemiz”, “sapasağlam”, “kıpkırmızı”. Doğrusu: “Bahçemiz artık tertemiz. Fideler sapasağlam büyüyor, çiçekler kıpkırmızı açtı.”

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Sınırlama, istek ve pekiştirme

- ✗ “‘kadar’ kelimesi her cümlede sınırlama bildirir.” → ✓ “Senin **kadar** hızlı koşamam.” cümlesinde “kadar” **eşitlik** bildirir. Sınırlama için “Akşama kadar” gibi zaman ya da yer sınırı aranır.
- ✗ “‘-sa’ eki her zaman istek bildirir.” → ✓ “Çalışırsan başarırsın.” cümlesinde “-sa” **şart** bildirir. “Keşke çalışsam.” cümlesinde ise dilek vardır.
- ✗ “Emir cümlesi de rica cümlesi de aynı etkiyi yapar.” → ✓ “**-ar mısın**” yapısı ve “lütfen” sözü isteği **ricaya** çevirir; karşımızdakine saygı gösterir.
- ✗ “Pekiştirmeli sözler iki ayrı kelimedir: mas mavi.” → ✓ Pekiştirmeli sözler **bitişik** yazılır: masmavi.
- ✗ “Alıntıda çıkardığım bölümün yerine hiçbir işaret koymam.” → ✓ Alınmayan bölümün yerine yay ayraç içinde **üç nokta** konur: (…).

✓ Ne öğrendik?

1. “beyaz, sıcak, düz” kelimelerinin pekiştirmeli biçimlerini yazınız.

2 “Bütün çocuklar, hafta sonu boyunca bahçede sabahtan akşama kadar oynadı.” cümlesinden “hafta sonu boyunca” bölümünü çıkararak alıntı biçiminde yazınız.

3 “Odası her zaman ter temiz olur.” cümlesindeki yazım yanlışını düzeltiniz.

4 Aşağıdaki kelimelerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) yemyeşil
B) güpegündüz
C) sım sıcak
D) dopdolu

Alıntıda atlanan bölüm

1	2	3	4
Cümleyi seç	**Bölümü ayır**	**Üç nokta koy**	**Kontrol et**
Alıntılayacağın cümleyi belirle.	Almak istemediğin kısmı işaretle.	Yerine yay ayraç içinde (...) yaz.	Okur eksik bölümü fark eder mi?

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Okul gezisi için velilere gönderilen mesajda şöyle yazıyor: “Öğrenciler cuma sabahı yedide okul bahçesinde hazır bulunacak. Servis, öğle yemeğine kadar yolculuğa devam edecek.” Bu mesajdaki “kadar” kelimesi cümleye hangi anlamı katmıştır?

   A) Eşitlik
   B) Zaman bakımından sınırlama
   C) Sebep
   D) Amaç

2. Bisiklet kulübünün başkanı Tuna, pazar günkü tur için üyelere şu mesajı yazdı: “Arkadaşlar, pazar sabahı sahil yolunda buluşuyoruz. Hava güzel olacak, yalnız (I) öğleden sonra hafif bir rüzgâr da çıkabilir. Geçen yıl tura yalnız (II) çıkan bir üyemiz yolda çok zorlanmıştı; bu yıl kimse gruptan ayrılmasın. Kaskınızı getirin, yalnız (III) suyunuzu da unutmayın. Yol haritasını yalnız (IV) önde giden iki rehberimiz taşıyacak.” Bu mesajda numaralanmış “yalnız” kelimelerinden hangisi sınırlama anlamında kullanılmıştır?

   A) I
   B) II
   C) III
   D) IV

3. Okul gazetesinin “Dileklerimiz” köşesine öğrenciler kısa cümleler gönderdi. Editör, bu cümlelerden birinin istek bildirmediğini fark etti. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde istek anlamı yoktur?

   A) Yağmur yağarsa maçı salonda oynarız.
   B) Keşke yazın biraz daha uzun sürse.
   C) Bu ödevi bana da anlatır mısın?
   D) Bari bahçeye bir salıncak koyalım.

4. Elif, resim ödevini bitirmek için makasa ihtiyaç duyuyor ama kendi makasını evde unutmuş. Sıra arkadaşı Mina’nın makasını yalnızca ders bitene kadar kullanacak. Elif’in hem isteğini kibar bir ricayla dile getiren hem de bu isteğin ne zamana kadar geçerli olduğunu belirten cümle aşağıdakilerden hangisidir?

   A) Makasını ders bitene kadar bana ver.
   B) Makasını bana verir misin?
   C) Makasını ders bitene kadar bana verir misin?
   D) Ders bitene kadar makasın sende kalsın.

5 Arda, apartmandaki bahçe şenliğini okul gazetesi için şöyle anlattı: “Şenlik sabahı bahçedeki masalar upuzun (I) bir sıra oluşturdu. Hikmet Bey, fidelerin çevresine yep yeni (II) bir çit yaptırmıştı. Küçük çocuklar sapsarı (III) balonları ağaçlara bağladı. Akşam olunca gökyüzü kapkara (IV) oldu ama kimse eve gitmek istemedi.” Bu yazıda numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

6 Bir öğrenci, Bahçe Toplantısı metninin son bölümünden şu cümleyi alıntılayacak: “Bugün bahçemizde domatesler kıpkırmızı, çimenler yemyeşil.” Öğrenci cümlenin ortasındaki “domatesler kıpkırmızı,” bölümünü almayacak. Alıntının yazımı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) “Bugün bahçemizde (?) çimenler yemyeşil.”
B) “Bugün bahçemizde — çimenler yemyeşil.”
C) “Bugün bahçemizde (…) çimenler yemyeşil.”
D) “Bugün bahçemizde çimenler yemyeşil.”

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Metindeki sınırlama ifadelerini bulabiliyorum.			
Bir kelimenin sınırlama mı başka bir anlam mı bildirdiğini ayırt edebiliyorum.			
İsteklerimi kibar ve açık biçimde yazabiliyorum.			
İstek bildiren “-sa” ile şart bildiren “-sa” ekini ayırt edebiliyorum.			
Pekiştirmeli sözleri ve alıntıdaki üç noktayı doğru yazabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. Kütüphanenin açık kalacağı zamanın sınırını gösterir (saat beşten sonra kapalıdır).
2. İlki emirdir, ikincisi rica. İkincisi karşımızdakine seçme hakkı tanıdığı için daha kibardır.
3. Kişisel cevap. Örnek: Keşke yarın hava güzel olsa. Bu cümlede dilek duygusu anlatılır.
4. Pekiştirmeli söz kurarız: kıpkırmızı.

1. Okuyalım: Bahçe Toplantısı

1. 4, 1, 3, 2.
2. Aralarındaki gerginliğin bittiğini, birbirlerine yakınlaşıp dost olduklarını gösteriyor.
3. Başında: kızgınlık, endişe. Sonunda: mutluluk, huzur.
4. **C.** Metin, farklı isteklerin karşılıklı dinlemeyle ortak bir çözüme dönüştüğünü anlatır; A, B ve D metnin vermek istediği sonuç değildir.

2. Sınırlama İfadeleri

1. “dinene dek”. Kimsenin dışarı çıkmadığı zamanın sınırını gösteriyor.
2. Bu bahçeye sadece apartmanda oturanlar girebilir. / Bu bahçeye apartmanda oturanlardan başka kimse giremez.
3. Hayır. Burada “kadar” iki kişiyi karşılaştırır; **eşitlik** bildirir.
4. **C.** “benim kadar” eşitlik bildirir.

3. İstek İfadeleri

1. “anlatsana” (-sana).
2. Örnek: Keşke daha erken kalksaydım.
3. Şart bildirir. Dinç uyanmak, erken yatma şartına bağlıdır.
4. **B.** “Bana biraz yardım eder misin?” cümlesi isteği “-ar mısın” yapısıyla ricaya çevirir; A emir, C şart, D yalnızca bilgi bildirir.

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. bembeyaz, sımsıcak, dümdüz

2. "Bütün çocuklar (...) bahçede sabahtan akşama kadar oynadı."
3. Odası her zaman tertemiz olur.
4. **C.** Doğrusu: sımsıcak.

Konu Testi

1. **B.** "Öğle yemeğine kadar" yolculuğun ne zamana dek süreceğini gösterir; eşitlik anlamı için iki varlığın karşılaştırılması gerekir.
2. **D.** IV'te "yalnız" yerine "sadece" getirilebilir; haritayı taşıyacak kişileri önde giden iki rehberle sınırlar. I ve III'te "yalnız" yerine "ama" getirilebilir, II'de ise "tek başına" anlamı vardır.
3. **A.** "Yağarsa" sözündeki "-sa" eki şart bildirir; B dilek, C rica, D öneri ve istek bildirir.
4. **C.** "-ar mısın" yapısı isteği kibar bir ricaya çevirir, "ders bitene kadar" ifadesi isteğin zaman sınırını belirtir. A emir bildirir, B'de isteğin sınırı yoktur, D ise Elif'in isteğini değil makasın Mina'da kalmasını anlatır.
5. **B.** Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır; doğrusu "yepyeni" biçimindedir. "Upuzun", "sapsarı" ve "kapkara" doğru yazılmıştır.
6. **C.** Alıntıda atlanan bölümün yerine yay ayraç içinde üç nokta konur; D'de çıkarılan bölüm belli edilmemiştir, A ve B'deki işaretler bu görevi taşımaz.

Notlarım